

Harangozó László r. alezredes:

MIGRÁNSOK EURÓPÁBAN

ÖSSZEFOGLALÓ: A Közel-Keleten elszabadult erőszakhullám és az annak törvényszerű következményeként létrejött migrációs válság oka sokkal bonyolultabb, összetettebb annál, mint hogy egy rövid tanulmányban összefoglalható, értelmezhető legyen. A szerző hitvallása szerint mégis meg kell kísérelni feltárni a napjainkban is zajló menekültáradat történeti hátterét annak érdekében, hogy a befogadó, humanitárius válaszaink ne párosuljanak naiv döntésekkel, a szigorú határvédelmi rendelkezések ne segítsék elő a bevándorlókkal szembeni teljes elutasítást. A társadalmi nehézségek, a társas együttélés során szerzett frusztrációkat, a nélkülözések hatásait a Dél-Európán át a Közel-Keletről, Közép-Ázsiából és Afrikából érkező migránsokra kivetíteni legalább olyan veszélyes, mint elnézni az olyan tetteiket, amelyekkel csorbítják más (európai) emberek jogait, vagy sértik az adott ország hatályos törvényeit.

KULCSSZAVAK: migráció, népvándorlás, Európa, Magyarország, terrorizmus, iszlám, határok, bevándorló, jövevény, menekült

BEVEZETÉS

A menekültek többsége a hazájában megélt muszlim kultúra és vallási elnyomás, a gazdasági nehézségek elől menekül, ám az integráció alapvető feltétele, hogy megtartsák a befogadó európai ország törvényeit, elfogadják szokásait, kultúráját. Az eddig megismert tények alapján úgy tűnik, hogy ez a folyamat nem zökkenőmentes, a befogadó kultúrához való asszimilációs törekvéseik korántsem mennek végbe tökéletesen. Ennek egyik oka lehet, hogy a bevándorlók a nyugati nagyvárosokban elkülönült csoportokban élnek, belső világukban *muszlim szigeteket* hoznak létre.¹ A kialakult helyzet megnyugtató kezelése jelenleg sem Európában, sem az Egyesült Államokban nem megoldott. Hatékonyabb szűrő-, elosztó-, oktatóbázisokra lenne szükség, ahol a szabadságjogok (vallási, lelkiismereti, gondolat- és szólásszabadság elvei) érvényesülnek, de az alapjogok nem válhatnak áldozattá paradox módon azáltal, hogy érvényt szerzünk azoknak. Mindenekelőtt a kialakult helyzet jobb megértése végett értelmeznünk kell az alapfogalmakat azok történeti kontextusában.

NÉPVÁNDORLÁS

Népvándorlásnak nevezték korábban a harcias mozgalmakat, a „*barbár*” néptörzsek sajátos életformáját. Ezek a törzsek az i. sz. 4. századtól kezdve céltudatosan és következetesen intéztek folyamatos harci és hadműveleteket a Római Birodalom ellen. Nyugat-, illetve Dél-Európában i. sz. 800 körül a népek szakadatlan mozgása, vándorlása megállt, de a 9. század második felében ismét megmozdultak népcsoportok, hogy új területeket hódítsanak

¹ Immigration and Islam in Europe. <http://www.euro-islam.info/key-issues/immigration/> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 11.)

meg, új hazát keressenek. Észak-Európában a Skandináv-félszigeten kalandozó, germán eredetű normannok szállták meg Angliát, majd továbbvándoroltak, betörték, fosztogattak a frankok országában. A 9. században jelentek meg Európában a magyar törzsek is. Később, a 13. század közepén megindult a mongol invázió (a magyar történetírásban tatárjárás). A betöréseik során könyörtelenül gyilkoltak, raboltak, fosztogattak, komoly bénító félelemben tartva egész Európát. A tatárjárások borzalmait és a lakosság felháborodását jól tükrözik a magyar népvelvben szereplő rémjelzők. A 15. században felsorakozott Európa határainál az Oszmán Birodalom. A birodalom vallása az iszlám szunnita ágát képviselte.²

A népvándorlás tehát egyfajta erőszakos népköltözés, felfegyverzett nagyobb etnikai (törzsi) közösségek betörése – a helyi vezetőik irányítása és befolyása alatt –, áttelepülése más országok területre, a boldogulásuk, fennmaradásuk, saját területük, vallásuk, szokásaik integritása reményében.

MIGRÁNS, MENEKÜLT, BEVÁNDORLÓ, ILLETVE AZ ILLEGÁLIS BEVÁNDORLÓ

A *migráns* szó szinonimájaként – a nemzetközi jog értelmezésében – egyaránt használjuk a *bevándorló*, illetve a *menekült* szavakat, utalva ezzel az azonos vagy közel álló értelmezésre. A szinonimák tartalom szerinti elkülönítése szemantikai diszciplína, és ezek a szavak nagyon gyakran összemosódnak a politikai diskurzusban, teret adván a politikai hasznosulásnak és véleményformálásnak. Az értelmezés lényegét tekintve tulajdonképpen arról van szó, hogy a migránsok között vannak, akik együttműködnek a hatóságokkal, teljesítik a beutazás, tartózkodás és kiutazás feltételeit, és vannak olyanok, akik kulturális különbségekből fakadó téves értelmezési problémák miatt tagadják meg az együttműködést. Természetesen akadnak renitens személyek, akik semmilyen formában nem hajlandóak alávetni magukat az előírásoknak egy adott ország, jelen esetben az Európai Unió határozataiban foglalt rendelkezéseknek. (Például, aki nem tudja igazolni, hogy szabályosan lépett be az adott országba és létesített lakóhelyet, az illegális bevándorló minősül.) Az állam feladata, hogy eldöntse: ki az illegális bevándorló, illetve kik a menekültek, akik a háborúk, politikai, etnikai vagy vallási üldöztetésük miatt kényszerültek elhagyni otthonaikat, hátrahagyva minden okiratot, amely hitelesen igazolhatná személyazonosságukat, feljogosítaná őket a határ törvényes átlépésére. Ők azok, akik nem szabad akaratukból, hanem rajtuk kívül álló körülmények következtében kényszerültek elhagyni országukat.³ A bevándorló az, aki külföldön, tehát egy másik országban született. Az Európai Unió különbséget tesz azok között a bevándorlók között, akik az egyik tagállamból érkeznek a másikba, és azok között, akik az Unión kívüli országokból érkeznek egy európai uniós tagállamba. A bevándorló olyan személy, aki szabad akaratából vándorol és szabályosan lép be egy adott országba, tartózkodik ott (munkavállalás, lakóhely létesítése céljából), majd pedig hagyja el – ha elhagyja – a befogadó országot. A bevándorlás nem egyszerűen jogi, hanem az egész társadalmat érintő összetett, gazdasági,

² Harmat Árpád Péter: Migrációk a történelemben. <http://tortenelemcikk.hu/node/535> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 11.)

³ Nagy Boldizsár nemzetközi jogász szerint: „Aki magáról azt állítja, hogy menekült, annak joga van irregulárisan átlépni a határt.” „Ezután közigazgatási eljárásban meg kell állapítani, hogy valóban megilleti-e a védelem, addig azonban menedékkérőnek kell tekinteni.” Serdült Viktória–Micskei Lajos: Így keveri Orbán Viktor a bevándorlókat a menekültekkel. Origo, 2015. 05. 21. <http://aktiv.origo.hu/itthon/20150520-orban-viktor-bevandorlas-europai-unio-menekult-illegalis-bevandorlo.html> (Letöltés ideje: 2015. 10. 11.)

kulturális és politikai probléma.⁴ Megemlíthetjük még a *jövevény* kifejezést, amelyet az antik világ szabályozási rendszerében olvashatunk. A jövevények azok, akik idegen helyről, idegen földről, országból jött emberek.

A BEVÁNDORLÓKKAL KAPCSOLATOS, AZ ANTIK VILÁGOT MEGHATÁROZÓ ERKÖLCSI RENDELETEK

Korábban a tételes jogot nem ismerték, hanem a megfelelő hatalommal és bölcsességgel rendelkező személyek oktató, didaktikus szövegeket írtak írnokok, tisztviselők, bírák számára. A korai törvényalkotáshoz a jogtudósok felhasználták a korábbi sumer és akkád jogi irodalmi műveket is. A Gilgames-eposz az óbabiloni kor egyik legfontosabb írásos emléke. Az ősi kultúrák írott erkölcsi alapjait Hammurapi (egyres források szerint: Hammurabi, Óbabilon királya) törvényei alapozták meg (i. e. 18–16. században). A törvény egyértelműen nem ad támpontot a jövevényekkel való bánásmódra, később viszont – a közel-keleti térségben – az i. e. 12. században megírt Tóra (Mózes öt könyve) már világos iránymutatást ad a jövevényekkel kapcsolatos kérdésekben. A zsidó törvénygyűjtemény hatással volt a hellén társadalmakra, majd az i. sz. 325. évi konstantini fordulatot követően (a kereszténység államvallássá tételével) hatást gyakorolt a Római Birodalom döntéshozó szervére, a szenátusra is.

Hammurapi törvénykönyvében két jogrend asszimilációját figyelhetjük meg: a hagyományos mezopotámiai jogot, valamint a törzsi alapjogot („szemet szemért, fogat fogért, életet az életért”). Fő szerepet kap a büntetőjog, de nagy jelentőséggel bír a kereskedelem, a közigazgatás, valamint rendelkezik a mindennapi élet menetéről is. Szigorú előírásokat tartalmaz a rabszolgák adásvételéről, a földbérletről, a katonai telepések jogairól. Meghatározza a büntetések formáit is.⁵

A jövevényekkel (bevándorlókkal) kapcsolatban a Tóra mindenekelőtt szolidaritást és segítőkészséget ír elő, de egyértelműen védi a befogadó kultúrát a bevándorlók kulturális és vallási befolyásától. *„Hogyha jövevény tartózkodik nálad, a ti földetekben, ne nyomorgassátok őt. Olyan legyen néktek a jövevény, aki nálatok tartózkodik, mintha közületek való bennszülött volna, és szeressed azt, mint magadat, mert jövevények voltatok Egyiptom földén. Én vagyok az Úr, a ti Istenetek.”*⁶ A zsidó-keresztény kultúrát meghatározó Újszövetség törvénye a Tóra 613 parancsát két alapvető törvényben foglalja össze, határozza meg, ezek: „Szeresd a te Istenedet...”, valamint a „Szeresd embertársadat, mint önmagadat”, ahol az „embertárs” szó helyén itt a „jövevény” szó áll. (vö.: Márk evangéliuma 12:28-31). *„A jövevényt ne nyomorgasd; hiszen ti ismeritek a jövevény életét, mivelhogy jövevények voltatok Egyiptom földén.”*⁷

A Tóra meghatározza továbbá a teokratikus (Isten nevében való uralkodásra, illetve igazgatásra épült) jogállami formát követő zsidó népnek a bevándorlók iránti támogatási kötelezettségeit is. *„Ha a te atyádfia elszegényedik, és keze erőtlenné lesz melletted, se-*

⁴ Bucsku Enikő – Deák-Bárdos Tamás – Sereg Szabolcs: A bevándorlás három nézőpontból. Méltányosság Politikaelemző Központ, 2015. 07. 08. <http://meltanyossag.hu/content/files/A%20bev%C3%A1ndorl%C3%A1s%20h%C3%A1rom%20n%C3%A9z%C5%91pont%C3%B3l%201.pdf> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 11.)

⁵ The Code of Hammurabi (translated by L. W. King). <http://avalon.law.yale.edu/ancient/hamframe.asp> (Letöltés ideje: 2015. 10. 11.)

⁶ Mózes 3. könyve 19:33-34.

⁷ Mózes 2. könyve 23:9.

gítsd meg őt, akár jövevény, akár zsellér, hogy megélhessen melletted.”⁸ „És örvendezz a te ünnepeden, te és a te fiad, a te leányod, szolgálád és szolgálóleányod, a lévita, a jövevény, az árva és az özvegy, akik belül vannak a te kapuidon.”⁹ „És örvendezz az Úrnak, a te Istenednek színe előtt, te és a te fiad, és leányod, szolgálád, szolgálóleányod, és a lévita, aki a te kapuidon belül van, és a jövevény, az árva és az özvegy, akik te között vannak, azon a helyen, amelyet kiválasztott az Úr, a te Istened, hogy oda helyezze az Ő nevét. És emlékezzél meg róla, hogy te is szolga voltál Egyiptomban; és tartsd meg és teljesítsd e rendelkezéseket.”¹⁰

A Tóra ugyanakkor a leghatározottabban megvédi a befogadó kultúrát és jogrendet a bevándorlók által importált kulturális és jogi befolyástól. Kötelezi a befogadott menekültet vagy jövevényt a befogadó ország törvényeinek betartására, és kultúrájának, vallásának tiszteletére, sőt annak gyakorlására is. „Hét napon át ne találtsék kovász a ti házaikban; mert valaki kovászt eszik, az a lélek kiirtatik Izráel gyülekezetéből, akár jövevény, akár az ország szülöttje legyen.”¹¹ „És ha jövevény tartózkodik nálad, és páskhát akarna készíteni az Úrnak: metéltessék körül minden férfia, és úgy foghat annak készítéséhez, és legyen olyan, mint az országnak szülötte. Egy körülméletlen se egyék abból. Egy törvénye legyen az ott születettnek és a jövevénynek, aki közöttetek tartózkodik.”¹² „Hat napon át végezd dolgodat, a hetedik napon pedig nyugodjál, hogy nyugodjék a te ökröd és szamarad, és megpihenjen a te szolgálód fia és a jövevény.”¹³ „Örökkévaló rendtartás legyen ez nálatok: a hetedik hónapban, a hónapnak tizedikén sanyargassátok meg magatokat, és semmi munkát ne végezzetek, se a bennszülött, se a közöttetek tartózkodó jövevény.”¹⁴

Tehát a befogadó ország kulturális integritását, a jövevények részleges asszimilációját kikényszerítő intézkedéseket ugyanúgy megtaláljuk az i. e. 12. században írt törvénykönyvben. Az általános jogi alapelv, amit a Tóra többször is nyomatékosít: „Egy törvény legyen nálatok: a jövevény olyan legyen, mint a bennszülött,¹⁵ mert én vagyok az Úr, a ti Istenedek”,¹⁶ valamint „Óh, közösség! Néktek és a köztetek lakozó jövevénynek egy rendtartástok legyen; örökkévaló törvény legyen a ti nemzetségeiteknel, hogy az Úr előtt olyan legyen a jövevény, mint ti. Egy törvényetek legyen, és egy szabályotok néktek és a jövevénynek, amely közöttetek lakik.”¹⁷

MAGYAR TÖRTÉNELMI PÉLDÁK – ISTVÁN KIRÁLY INTELMEI

Szent István első törvénykönyve 1027-ből származik, és a korszak legjelentősebb magyar irodalmi alkotásának tekinthető. A következőkben István királynak a fiához, a trónörökös Imre herceghez intézett „Admonitiones” (Intelmek) című latin nyelvű művéből idézünk:

„A vendégek s a jövevények akkora hasznót hajtanak, hogy méltán állhatnak a királyi méltóság hatodik helyén. Hiszen kezdetben úgy növekedett a római birodalom, úgy magasztaltattak fel és lettek dicsőségessé a római királyok, hogy sok nemes és bölcs áradt hozzájuk

⁸ Mózes 3. könyve 25:35-36.

⁹ Mózes 5. könyve 16:14.

¹⁰ Mózes 5. könyve 16:11-12

¹¹ Mózes 2. könyve 12:19.

¹² Mózes 2. könyve 12:48-49.

¹³ Mózes 2. könyve 23:12.

¹⁴ Mózes 3. könyve 16:29.

¹⁵ „Bennszülött”, értsd: mint aki köztetek született volna.

¹⁶ Mózes 3. könyve 24:22.

¹⁷ Mózes 4. könyve 15:15-16.

*különb-különb tájokról. Róma bizony még ma is szolgál volna, ha Aeneas sarjai nem teszik szabaddá. Mert amiként külön-különb tájokról és tartományokból jönnek a vendégek, úgy külön-különb nyelvet és szokást, külön-különb példát és fegyvert hoznak magukkal, s mindez az országot díszíti, az udvar fényét emeli, s a külföldieket a pöffeszkedéstől elretenti. Mert az egy nyelvű és egy szokású ország gyenge és esendő. (Kiemelés tőlem, H. L.) Ennél fogva megparancsolom neked, fiam, hogy a jövevényeket jóakarattal gyámolítsad és becsben tartsad, hogy nálad szívesebben tartózkodjanak, mintsem másutt lakjanak.*¹⁸

Az intelmekben foglaltakat maga István király is gyakorolta, aki a nyugati lovagok és telepések mellett nagy létszámban besenyőket telepített a Hanságba, ahol azok határőrizeti feladatokat láttak el.¹⁹ Az intelmeket az Árpád-házi, majd a vegyes házi királyaink többsége megfogadta, és külföldi telepéseket/hospeseket engedtek az országba.²⁰ IV. Béla király a tatárjárás után végleg letelepítette a kunokat és a jászokat, sőt a második sikertelen tatár betöréskor elfogott tatárokat is. Az idegen földről érkezett telepések sokszor a magyar lakosság jogait meghaladó támogatásokat kaptak, de ezért elvárták tőlük az ország szolgálatát. Amikor a bevándorlók visszaéltek ezekkel az előnyökkel, vagy az ország érdekei ellen tettek, akkor akár fegyverrel is felléptek ellenük. Ilyen eset volt, amikor II. András a Barcaságba letelepített Német Lovagrendet fegyverrel űzte ki az országból, mivel azok a magyar uralkodótól kapott földjeikből önálló országot kívántak szervezni pápai támogatással. A magyar uralkodók erejét mutatja, hogy a kor legnagyobb hatalmának támogatását bíró lovagokat a magyarok minden következmény nélkül kiűzhették az országból.²¹

A török háborúk után a Habsburgok már a saját érdekeiknek megfelelően fogadtak be menekülteket (szerb, görög, bosnyák, horvát stb.), illetve telepítették le a jobb élet reményében hozzánk érkezőket (németeket, flamandokat, vallonokat, olaszokat, svájciakat stb.).²² A bevándorlások és betelepítések hatására azonban Magyarország soknemzetiségű országgá vált, és az ország népességének alig a fele volt magyar, ennek ellenére sikeresen integráltuk az akkori bevándorlókat, akik rövidesen maguk is magyarnak vallották magukat.²³ Ehhez persze hozzá kell tenni, hogy a mostani hatalmas tömegben érkező muzulmán bevándorlókkal ellentétben ezek az emberek közel hasonló vallási, kulturális háttérből érkeztek, a muzulmánokkal ellentétben teljes egészében elfogadták Magyarország törvényeit, szokásait, és nem hoztak létre párhuzamos társadalmakat.

¹⁸ Szent István király intelmei Imre herceghez. <http://mek.oszk.hu/00200/00249/00249.htm> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 11.)

¹⁹ Pálóczi Horváth András: Nomád népek a kelet-európai steppén és a középkori Magyarországon. In: Havassy Péter: Zúduló sasok, Új honfoglalók – besenyők, kunok, jászok – a középkori Alföldön és a Mezőföldön. 1996, Gyula, 13–17.

²⁰ Kiszely István: A Kárpát-medencébe betelepített és betelepült népcsoportok. In: A magyar nép őstörténete. Egyetemi tankönyv és tanári segédkönyv. Magyar Ház Kiadó, Budapest, 2001. http://www.kiszely.hu/istvan_dr/015.html (Letöltés időpontja: 2015. 10. 11.)

²¹ Hunyadi Zsolt: A Német Lovagrend a Barcaságban: régi nézetek, új megfontolások. In: II. András és Székesfehérvár. Székesfehérvári Egyházmegyei Múzeum, 2012, 116–128.

²² A Habsburgok a Pilisbe, Baranyába, Tolnába svábokat telepítettek be, ahol a német telepések „védelme” érdekében a magyarok letelepedését megtiltották!

²³ Harmat Árpád Péter: Demográfiai változások Magyarországon a XVIII. században. <http://tortenelemklub.com/magyar-toeri/18-szazad-19-szazad-eleje/48-demografiai-valtozasok-magyarorszagon-a-xviii-szazadban-tanulmany> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 14.)

A MIGRÁCIÓ SZAKASZAI 1945-TŐL EURÓPÁBAN

Európa történetében – a bevándorlás tekintetében – több hullámot érdemes elemezni az 1945 utáni időszakból. A politikai érvelések a bevándorlás teljes korlátozásától a nyitott határokig terjednek, országokként és korszakokként váltakozva.

*Laissez faire*²⁴ a neve annak a felfogásnak, amely szerint a kormánzatnak csak a lehető legkisebb mértékben szabad befolyásolnia a gazdasági tevékenységeket, a döntéseket a piacra kell hagynia. Az első hullámot a befogadás, elfogadás jellemezte, vagyis a befogadó országok nyitott hozzáállása. 1945 és 1965 között Hollandia, Franciaország és az Egyesült Királyság a bevándorlók közösségére úgy tekintett, mint az újjáépítés alapkövére, egyfajta motorra, amely záloga a folyamatos fejlődésnek. Nincs politikai szándék, hogy szabályozzák a más országból érkezők létszámát. Úgy gondolták, ahogy a világháború előtt a gyarmatokkal kötött megállapodások alapján érkezőket gyorsan felszívta az ipar és a mezőgazdaság, és ez hasonlóképpen igaz lesz a háború utáni időszakra is.²⁵

Az 1970-es évektől kezdtek kibontakozni a mai napig meghatározó és jellemző trendek. Az 1973-as és az 1979-es olajválságok következtében az Egyesült Államokban és Európában is megtorpant az '50-es évek óta tartó gazdasági növekedés. A termelés lassulása, valamint a szolgáltatói szektor bővülése miatt az ipar a munkára jelentkezők jelentős részének már nem tudott megélhetést biztosítani, ezáltal megnőtt a térségben a munkanélküliség, sokan veszítették el állásukat. A populista szélsőséges pártok természetesen a bevándorlókat nevezték meg minden probléma forrásának, és propagandatevékenységük következtében kialakult egyfajta bevándorlásellenes hangulat. A kormányok kénytelenek voltak újragondolni a bevándorlással kapcsolatos állami politikát, és kialakítani egy egységes irányelvet a bevándorlás részleges visszaszorítása érdekében.

Az 1990-es évektől már közbeszéd tárgyává vált a migráció kérdése. Célországgá vált már Görögország, Olaszország, Spanyolország és Portugália is. A bevándorlásellenes hangulatot kihasználó pártok már etnikai és kulturális alapokra terelték a vitát, a gazdasági teljesítmények visszaesését a globalizáció negatív következményeivel, az iszlám fundamentalizmussal, az etnikai alapokon kiszélesedő konfliktusokkal, a terrorizmus megjelenésével, illetve az embercsempészet gyakoriságával magyarázták.²⁶ A kieleződő ellentétek legnagyobb nyertesei az új jobboldali konzervatív erők lettek, amelyek a jóléti állapotot csak a sovíniszta, illetve tradicionális alapokon képzelik el.

Az ENSZ Menekültügyi Főigazgatósága (UNHCR) Global Trends Report által készített jelentések szerint 2004-ben még csak 37,5 millió,²⁷ 2013-ban 51,2 millió ember kényszerült

²⁴ „Hadd menjen minden a maga útján.”

²⁵ Bucsku Enikő – Deák-Bárdos Tamás – Sereg Szabolcs: A bevándorlás három nézőpontból. Méltányosság Politikaelemző Központ, 2015. 07. 08. <http://meltanyossag.hu/content/files/A%20bev%C3%A1ndorl%C3%A1s%20h%C3%A1rom%20n%C3%A9z%C5%91pont%C3%B3l%201.pdf> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 14.)

²⁶ Persze nemcsak a pártok, de tudományos szervezetek, független kutatók is megfogalmaznak kritikákat, jogos félelmeket a mostani nagyarányú muzulmán migrációval kapcsolatban. Így például a Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhelyének vezetője, dr. Besenyő János ezredes is, aki a migránsok és a terrorcselekmények összefüggéseit vizsgálja meg egy angol nyelvű tanulmányában. Bővebben: Janos Besenyó: Not the invention of ISIS: Terrorists among immigrants. *Journal of Security and Sustainability Issues*, (2015) Volume 5, Number 1, 5–20. http://www.academia.edu/16412635/Not_the_invention_of_ISIS_Terrorists_among_immigrants (Letöltés időpontja: 2015. 10. 14.)

²⁷ Worldwide displacement hits all-time high as war and persecution increase. *News Stories*, 18 June 2015. <http://www.unhcr.org/558193896.html> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 14.)

elmenekülni lakóhelyéről az üldözés, fegyveres konfliktus, erőszak vagy az emberi jogok megsértése miatt. A több mint 50 millió embernek a fele gyermek, 18 év alatti. A legtöbb menekült Afganisztánból, Szíriából és Szomáliából érkezett.²⁸ A menekültek száma 2014-ben már rekordméretűre, 59,5 millióra nőtt.²⁹ 2015-ben pedig várhatóan további növekedésre számíthatunk.

A MIGRÁCIÓVAL KAPCSOLATOS ADATOK

Afganisztán harminc éven át vezette azon országok listáját, ahonnan a legtöbben vándoroltak el szélsőséges hatalmi, illetve vallási alapokon kirobbant polgárháborúk miatt. 2013-ban a világ összes menekültjének az egyötöde afgán állampolgár volt, és 95%-uk Pakisztánba vagy Iránba emigrált. A dél-ázsiai régió kivül Németország volt az afgán menekülteket befogadó legnagyobb ország, amelybe 2013-ban 24 200 kérelem érkezett. Szíriából négy év alatt több mint kétfélmillió polgári személy hagyta el otthonát. Ma Szíria a legnagyobb kibocsátó ország. Elsősorban Törökország, Jordánia és Egyiptom a polgárháború elől menekülők célországa. Az 1994-es ruandai népirtás óta a szíriai a legnagyobb népmozgás: 2015 elejéig 3,88 millió szír és 2,59 millió afgán kényszerült elhagyni otthonát.³⁰ Az első tíz kibocsátó ország között szerepel még Szomália (1,1 millió fő), Szudán (649 300 fő), a Kongói Demokratikus Köztársaság (499 500 fő), Mianmar (479 600 fő) és Irak (400 400 fő). A jelentésekből kitűnik, hogy az európai kontinensre érkező menekültek száma folyamatosan növekszik, a 2014. év végére már elérte a 3,1 millió főt, ami jelentős növekedést jelent az előző évekhez képest.³¹ Közülük a legtöbben Szíriából (1,7 millió fő), Ukrajnából (234 600 fő) és Irakból (132 200 fő) érkeztek. Törökország 2014-ben lett először a legnagyobb befogadó állam, 1,6 millió menekülttel. Nagyon fontos megemlíteni, hogy a UNHCR adatai szerint a menekültek 55%-a vissza is tér hazájába.³² Az Európai Unió adataira támaszkodva megállapíthatjuk, hogy a harmadik országból érkező migránsok 2013-ban 431 090 menedékkérelmet nyújtottak be, 2014-ben ez a szám már 625 900. A legtöbb menekült az Eurostat statisztikái szerint Szíriából (122 115 fő) és Afganisztánból (41 370 fő) érkezett. A szíriaiak száma egy év alatt 72 135 fővel, az afgánoké 15 155 fővel nőtt. A harmadik legtöbb migráns Koszovóból érkezett: 2013-ban 20 225, majd 2014-ben 37 895 fő. A koszovóiaktól nem sokkal maradnak el az eritreaiak, akik közül tavaly 36 925-en adták be menedékkérelmüket valamely uniós tagállamba (ugyanaz a szám 2013-ban 14 485 fő volt).³³

²⁸ War's Human Cost, UNHCR Global Trends Report 2013. <http://www.unhcr.org/5399a14f9.html> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 14.)

²⁹ World at War, UNHCR Global Trends, Forced Displacement in 2014. <http://unhcr.org/556725e69.html> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 14.)

³⁰ War's Human Cost. UNHCR Global Trends Report 2013. <http://www.unhcr.org/5399a14f9.html> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 14.)

³¹ Sabine Schwab: European migrant crisis in numbers: The figures reveal some startling truths. International Business Times, August 15, 2015. <http://www.ibtimes.co.uk/european-migrant-crisis-numbers-figures-reveal-some-startling-truths-1515558> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 14.)

³² World at War. UNHCR Global Trends, Forced Displacement in 2014. <http://unhcr.org/556725e69.html> (Letöltés ideje: 2015. 10. 14.)

³³ Migration and migrant population statistics, EUROSTAT. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics&oldid=244940 (Letöltés időponja: 2015. 10. 14.), valamint Migration in the EU based by Eurostat, 10/6/2015. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/infographics/immigration/migration-in-eu-infographic_en.pdf (Letöltés időpontja: 2015. 10. 14.)

Magyarországon a 2013-ban benyújtott összes menedékkérelem 33%-a koszovói, 12% afgán, 6% pedig pakisztáni volt. Ezzel szemben 2014-ben már a kérelmek közel felét koszovói menekültek nyújtották be, összesen 21 453-at. 8796 kérelem afgánoktól érkezett, és a szíriaiak száma is megnövekedett, 6857 szír kérelmet adtak be. A növekvő tendenciát jól tükrözi, hogy 2014 januárjában 28 702 kérelmet kellett elbírálnia magyar hatóságoknak, viszont decemberben már 42 777-et. A 2014-es adatok alapján az Európai Unió belülről Magyarországra érkezik az ötödik legtöbb menedékkérelmet.³⁴

A folyamatos katonai konfliktus és a képzeletünket is felülmúló erőszak rákényszeríti az életüket békeességben megélni akaró polgári lakosságot, hogy elhagyják születési helyüket. A szíriai polgárháború 2011 márciusával és Bassár el-Aszad elnök megbuktatásának kísérletével indult.³⁵ A szír kormány a hadsereget is bevetve próbált leszámolni a lázadókkal. Az ENSZ adatai alapján a 2015. év első negyedévéig eltelt időben mintegy 220 ezer ember vesztette életét.³⁶ A küzdelmek során valószínűleg számos háborús és emberiség elleni bűntettet követtek el mind a szír kormányerők, mind pedig az időközben megalakult Iszlám Állam terroristái. Szomáliát a természeti csapások (szárazság, elsivatagosodás) mellett a politikai küzdelmek és a helyi kiskirályok (törzsfők) harcai, valamint az iszlamista terror-szervezetek fenyegetik.

Az elmúlt időszak konfliktusai miatt (arab tavasz, afganisztáni konfliktus elhúzódsa, humanitárius válság az afrikai országokban) a 2011-es évben majdnem 20%-kal nőtt a menedékkérők száma világszerte az elmúlt évek adataihoz képest, és így az Európai Unió 27 tagállamában is. Az Európai Unió statisztikai hivatala, az EUROSTAT adatai szerint az elmúlt évben 301 000 menedékkérőt regisztráltak, míg az azt megelőző esztendőben 259 000 menedékkérőt tartottak nyilván. A statisztikák szerint mindazonáltal nem az arab tavasz országaiból kértek legtöbben menedéket. A főbb kibocsátó nemzetek továbbra is Afganisztán (az összes menedékkérő 9%-a), Oroszország (az összes menedékkérő 6%-a), Pakisztán (az összes menedékkérő 5%-a) és Szerbia (az összes menedékkérő 5%-a). A legtöbb menedékkérőt Franciaországban (56 300 fő), Németországban (53 300 fő) és Olaszországban (34 100 fő) regisztrálták.³⁷

A Corvinus Egyetem 2012-ben készített egy összehasonlító elemzést, amely szociológiai alapokon vizsgálta a bevándorlás motivációs rendszerét a magyar társadalom általános szellemi beállítottságát jellemző szempontoknak megfelelően. A meglepő kutatási eredmény szerint a magyar társadalomban képes megfoganni és gyorsan formálódni az idegenellenesség, az idegengyűlölet annak ellenére, hogy hazánkban viszonylag nagyon kevés „idegen” él.³⁸ Mindössze kb. kétszázezren telepedtek le nálunk távoli országok pol-

³⁴ Serdült Viktória – Micskei Lajos: Így keveri Orbán Viktor a bevándorlókat a menekültekkel. Origo, 2015. 05. 21. <http://aktiv.origo.hu/itthon/20150520-orban-viktor-bevandorlas-europai-unio-menekult-illegalis-bevandorlo.html> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 11.)

³⁵ Janos Besenyo: Can the „Arab Spring” present a real threat to Europe? Strategic Impact, No. 50., 1/2014, 32–44.

³⁶ Daily Press Briefing by the Office of the Spokesperson for the Secretary-General, 15. January 2015. <http://www.un.org/press/en/2015/db150115> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 11.)

³⁷ Migration and migrant population statistics, EUROSTAT. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics&oldid=244940 (Letöltés időpontja: 2015. 10. 14.), valamint Migration in the EU based by Eurostat, 10/6/2015. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/infographics/immigration/migration-in-eu-infographic_en.pdf (Letöltés időpontja: 2015. 10. 14.)

³⁸ Göncz Borbála–Lengyel György–Tóth Lilla (szerk.) Bevándorlók a magyar társadalom tükrében: Méltóság, igazságosság, és civil integráció. Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest, 2012. http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/923/1/migracios_kotet_magyar.pdf (Letöltés időpontja: 2015. 10. 15.)

gárai, ami a teljes lakosságnak csupán két százaléka. Az Európai Unió tagállamaiban ez a szám átlagosan négy százalék. Nagyobb területű és népességű európai országokban közel húszmillió bevándorló telepedett le jogszerűen, s közel tízmillió uniós állampolgár él más EU-tagállamokban, ebből kb. 4 millió illegális bevándorló.

Az adatok tükrében megállapítható, hogy a terrorfenyegetettség főleg három országból érkezik: Irak, Afganisztán és Pakisztán. Ismereteink szerint Irakban és Afganisztánban a NATO-csapatok folytattak offenzívát, paradox módon éppen a terrorcselekmények visszaszorítása érdekében. Pakisztánban az afgán háborúk idején a terrorfenyegetettség magas szintre emelkedett, mivel ide menekültek a tálibok, és az al-Kaida-harcosok innen folytatják tovább a harcukat.³⁹

Az ún. arab tavaszt követően már nagyobb számban indultak el a civil lakosok az élhetőbb élet reményében a nyugati civilizációk irányába, de többségük mégis a szomszédos országokba menekült a szélesedő háborúk és az annak nyomában járó anarchia elől. Az eldurvuló polgárháborús helyzetben 2012. év végén egyre többen adták fel a reményt, hogy valaha is hazatérhetnek. Két évvel később, 2014-ben az Iraki és Levantei Iszlám Állam – ISIL (majd Iszlám Állam – IS, ISIS) megalakítását követően a helyi lakosok (de a szomszédos, fenyegetettségben lévő országok menekültjei is) megtapasztalhatták a radikális iszlám ideológia közvetlen hatásait életükre, környezetükre, így megindult a mai napig is erősödő kivándorlási hullám a konszolidált, nyugodtabb körülményeket biztosító országok, kultúrák felé.

Az elmúlt években hazánkban is drasztikusan megnőtt a migránsok és a menedékkérelmet benyújtók száma. Míg például 2009-ben és 2010-ben 9 ezernél kevesebben lépték át tiltott módon hazánk határát, addig 2011-ben közel 12 ezren, 2013-ban pedig már 30 ezernél is többen. A 2014. évben már meghaladta a 40 ezret a menedékkérelmet benyújtók száma.⁴⁰ A hazánkban külföldiek által elkövetett bűncselekmények szinte elhanyagolhatóak, ugyanis a nálunk elkövetett bűncselekményeknek 1,4–1,8%-át követik el nem magyar állampolgárok. A közvélekedéssel ellentétben a Magyarországon élő külföldieknél jóval magasabb a munkával és magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, mint a magyar állampolgárok között.

A 20 és 64 év közötti magyarok 20%-a rendelkezik felsőfokú diplomával, ezzel szemben az Európai Unión kívülről érkezettek 43%-a végzett egyetemet. Ráadásul míg 2007 és 2012 között a magyar állampolgároknak átlagosan a 49 százaléka dolgozott, addig a Magyarországon élő uniós állampolgároknak az 59,3 százaléka, a harmadik országból érkezőknek pedig 56,4 százaléka.⁴¹

A MIGRÁCIÓVAL FOGLALKOZÓ EGYEZMÉNYEK, TÖRVÉNYI HÁTTÉR: DUBLINI EGYEZMÉNY⁴²

A Dublin III jogszabály az Európai Parlament és (az uniós tagállamokat megjelenítő) Tanács 2013. június 26-án kihirdetett, 604/2013/EU számú közös rendelete. Ez megállapítja azokat

³⁹ Dr. Ritecz György: Terrorizmus és/vagy bevándorlás, avagy mit mutatnak a számok. Migráció és Társadalom, 2015/1. <http://migracioestarsadalom.hu/20151/terrorizmus-%C3%A9svagy-bev%C3%A1ndorl%C3%A1s-avagy-mit-mutatnak-sz%C3%A1mok> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 15.)

⁴⁰ Uo.

⁴¹ Serdült Viktória: Gazdasági lehet, illegális nem. Mi az? Origo.hu, 2015. 01. 23. <http://www.origo.hu/itthon/20150122-illegalis-bevandorlo-nem-letezik.html> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 15.)

⁴² Regulation (EU) No 604/2013 of the European Parliament and the Council of 26 June 2013. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:180:0031:0059:EN:PDF> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 15.)

a feltételeket és eljárási szabályokat, amelyek annak a meghatározására irányulnak, hogy egy „harmadik országbeli” – unión kívüli – állampolgár vagy hontalan személy által az EU-tagállamok valamelyikében nemzetközi védelem iránt benyújtott kérelem megvizsgálásáért melyik tagállam felelős. A főszabály szerint ezt a felelősséget az a tagállam viseli, melyen át a menedékkérő belépett az EU területére.

A rendelet jogelődje a *Dublini Egyezmény*,⁴³ amelyet 1990. június 15-én írtak alá, és amely 1997. szeptember 1-jén lépett hatályba az első 12 aláíró államban. Az egyezmény fő célja annak megakadályozása volt, hogy egy kérelmező több tagállamban is benyújtson kérelmet, hogy a kérelmezők „ne keringjenek” az EU-n belül. Az egyes tagországokban ugyanis jelentős különbségek vannak a menedékjog megadásának kritériumait illetően, és ezt a kritériumrendszert nem harmonizálták egymás közt az uniós országok.

A Dublinoi Egyezményt felváltó, immár rendeleti formát öltő előírásrendszert 2003-ban fogadták el, és attól fogva a rendeletet Dublin II,⁴⁴ az azt megelőző egyezményt Dublin I-ként emlegették. Az Európai Bizottság 2008-ban kezdeményezte a Dublin II rendelet elkészítését, amit 2013-ban módosítottak, amely rendelkezés jelen változásain nyugszik a közismert Dublin III egyezmény. A dublini menekültügyi rendszer két fő alapköve a dublini, illetve az úgynevezett EURODAC-rendelet.⁴⁵ Az EURODAC egész Európában előhívható ujjlenyomat-adatbázist szolgáltat. A tagállamok feladata az ujjlenyomatok levétele és a központi adatbázisba való eljuttatása. Az adatbázisból egyértelműen megállapítható, hogy melyik tagországban vették le először az illető ujjlenyomatát, és alapesetben ez határozza meg a menekült jogállás iránti kérelem elbírálásának kötelezettségét.

A Dublin III rendelet hatálya Norvégiára, Izlandra és Svájcra is kiterjed. A „Szolidaritás és migrációs folyamatok kezelése” elnevezésű keretprogram (2007–2013 között) négy pénzügyi eszközt határoz meg a tagállami programok finanszírozásához: az Európai Integrációs Alapot, az Európai Menekültügyi Alapot, az Európai Visszatérési Alapot és az Európai Külső Határok Alapot.⁴⁶

GENFI EGYEZMÉNY

Az 1951. évi Genfi Egyezmény szerint menekült az, „aki faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása, avagy politikai meggyőződése miatti üldözéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik. Nem tudja, vagy az üldözéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni, vagy aki állampolgársággal nem rendelkező és korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva ilyen események következtében

⁴³ Dublin Regulation. <http://www.ecre.org/topics/areas-of-work/protection-in-europe/10-dublin-regulation.html> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 15.)

⁴⁴ Dublin Regulation II. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:133153> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 15.)

⁴⁵ Tájékoztató az EURODAC-rendszerről. Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság. <http://www.naih.hu/eurodac-rendszer.html> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 15.)

⁴⁶ Erdei Nikolett – Tuka Ágnes: Az Európai Unió migrációs politikája napjainkban. In: Új népvándorlás: migráció a 21. században Afrika és Európa között. (Szerk.: Tarrósy I., Glied V., Keserű D.) Pécs, Publikon Kiadó, 2011. 243–257. http://www.itvagyunk.eu/application/essay/134_1.pdf (Letöltés időpontja: 2015. 10. 15.)

nem tud, vagy az üldözéstől való félelmében nem akar oda visszatérni”.⁴⁷ Ez az egyezmény képezi az alapját az Európai Unióban hatályban lévő regionális (Az Európai Unió Chartája az alapvető emberi jogokról)⁴⁸ és nemzetállami szabályozásoknak, tehát a magyarországiak is. A menedék nyújtása egy ország területi szuverenitásához kapcsolódó aktus, amelyet Magyarország Alaptörvénye (XIV. cikk (3) bekezdés) is deklarált: „Magyarország – ha sem származási országuk, sem más ország nem nyújt védelmet – kérelemre menedékjogot biztosít azoknak a nem magyar állampolgároknak, akiket hazájukban vagy a szokásos tartózkodási helyük szerinti országban faji, nemzeti hovatartozásuk, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk, vallási, illetve politikai meggyőződésük miatt üldöznek, vagy az üldöztetéstől való félelmük megalapozott.”⁴⁹ A menekültstátusz a jogszabályi kontextusban is nehezen értelmezhető. A „menekült” szó jelentését először is az univerzális, nemzetközi meghatározás (1951. évi Genfi Egyezmény), majd az európai uniós regionális szabályozás (az Európai Unió 1951. évi Genfi Egyezményt kiegészítő Kvalifikációs irányelve), és természetesen a magyar Alaptörvény is meghatározza.

A tagállamonként eltérő értelmezés ugyan jelenthetne vitaalapot, de a Genfi Egyezmény felállította az egyetemes, nemzetközi szabályozási keretet, amely egységesíteni hivatott az eltérő értelmezéseket, megelőzve ezáltal a téves interpretációból származó hibás döntéseket. A gyakorlatban ez mégsem működik olajozottan, nagy nehézség valakiről megállapítani, hogy menekült-e, ezáltal valóban jogosult-e a menekültstátuszra.

SCHENGENI EGYEZMÉNY

Az egyezmény célja a részes államok egymás közötti határainak a határellenőrzés eltörlése, azaz a személyek és az áruk feltartóztatásának megszüntetése, és ezáltal a személyek tényleges szabad mozgásán alapuló egységes belső piac erősítése. A cél értelemszerűen megköveteli azt, hogy a felek a külső határaik őrizetéről összehangoltan és azonos követelményeknek megfelelően gondoskodjanak, azok átlépését azonos feltételek mellett tegyék lehetővé, és erőiket egyesítve lépjenek fel a belső határok felszámolásából hasznot húzni akaró bűnözés ellen, beleértve a bűnüldöző és igazságszolgáltatási szervek közötti intenzívebb és informálisabb kooperációt.⁵⁰ A kedvezményezett személyek köre az Európai Közösség valamennyi tagjának polgárai. A belső határok átlépéséről kimondja az egyezmény, hogy azokat mindenki – tehát közösségi állampolgár és idegen egyaránt – anélkül lépheti át, hogy személyét ellenőriznék. Ugyanakkor a külföldieknek vagy az átlépéskor, vagy három napon belül be kell jelentkezniük a területileg érintett állam illetékes hatóságainál, hacsak ez alól a nemzeti szabály fel nem menti őket. A külső határokat mindenki csak a kijelölt határátkelőhelyeken lépheti át. A feltételek alól azok mentesíthetőek, akiknek valamelyik szerződő államtól hosszú időtartamú nemzeti vízum vagy tartózkodási engedélye van. Az egyezmény rendezi a külső határon megvalósuló forgalomnak és magának a (zöld, kék) határnak az ellenőrzését. Előírja,

⁴⁷ Kézikönyv a menekült státusz meghatározására szolgáló eljárásról és az azzal kapcsolatos követelményekről, a menekültek helyzetéről szóló 1951. évi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv alapján. http://helsinki.hu/wp-content/uploads/UNHCR_Kezikonyv.pdf (Letöltés időpontja: 2015. 10. 15.)

⁴⁸ Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 2012/C 326/02. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 15.)

⁴⁹ Magyarország Alaptörvénye. http://www.complex.hu/kzldat/a1100425.htm/a1100425_3.htm (Letöltés időpontja: 2015. 10. 15.)

⁵⁰ The Schengen area and cooperation. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:133020> (Letöltés időpontja: 2015. 10. 15.)

hogy egységes elvek szerint kell megvalósulnia úgy, hogy minden egyes belépőt (közösségi polgárt és külföldit) megvizsgálják, akár csak járművét és tárgyait. Ennek az ellenőrzésnek, amely az összes tagállam érdekeit figyelembe veszi, kell kiszűrnie azokat a személyeket, akik bármelyik szerződő államban nemkívánatosak, illetve felfednie a behozni tiltott tárgyakat (pl. kábítószert, fegyvert) és azonosítani a körözött személyeket, gépjárműveket. A szűrés természetesen kevésbé „harcias” célokat is szolgál: egyfelől a vámelőírások betartatását, másfelől a közegészségügyi óvintézkedések érvényesítését.

KÖVETKEZTETÉSEK

Jelen korunkat a múlt beárnyékolja, mivel nehéz eligazodni az antik világ erkölcsi törvényein nyugvó, fundamentalista irányzatok moralizáló világában, a jobb élet mítoszáat közvetíteni igyekvő, vallási alapokra épülő normarendszerek hálójában.

Komoly kihívás értelmezni a Közel-Keleten fokozódó drámai feszültséget az etnocentrikus nézeteiben szinte megingathatatlan nyugati világban, a heves, önmagának is ellentmondó propagandaháborúk korszakában.

A migrációval kapcsolatos fogalmak helytelen értelmezése, pejoratív használata, azok rossz kontextusba helyezése egyre nagyobb zavart idéz elő és érzékelhető félelmet gerjeszt az érintett országok polgáraiban.

A fékevesztett terrorizmus térhódításának történelmi és gazdasági okai az angolszász és európai birodalmak gyarmatosító törekvéseiben keresendők? Esetleg korunk fejlettebb civilizációi gátlástalan és felelőtlen fegyvereladásainak a következménye a terrorizmus, vagy a térség kulturális hátterét megalapozó radikális vallási irányzatok túlzott befolyása az oka? Vagy célszerűbb inkább a szélsőséges vallásértelmező és -tanító fanatikus vezetők felelősségét vizsgálni, akik határozott, erőszakos hittérítő cselekményekre szólítják fel, sőt kötelezik a híveiket? Hivatkozási alap csupán a vallás, és a terrorizmus okát lényegében a politikában kell keresni? Mindezek nagyon összetett, igen nagy kihívást jelentő kérdések.

A Közel-Keleten elszabadult erőszakhullám és az annak törvényszerű következményeként létrejött migrációs válság oka sokkal bonyolultabb, összetettebb annál, mint hogy egy rövid tanulmányban összefoglalható, értelmezhető legyen. Úgy gondolom, nagyon elmélyült és széles körű ismeretekre, terepmunkára van szükség ahhoz, hogy megérthessük a térségben zajló eseményeket. Meggyőződésem, hogy sokkal körültekintőbben kell nyilatkoznunk a jövőben a mindennapi életünket is befolyásoló válsághelyzetről. Mielőtt határozottan állást foglalunk a kérdéskörben, a történelmi háttér megismerésére kell törekednünk, hogy elkerülhessük a paradox propagandatevékenység hatását, a sztereotípiára épülő prejudikációt.

(A kézirat lezárva: 2015. október)

FELHASZNÁLT IRODALOM

Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 2012/C 326/02. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>

Besenyő János: *Can the „Arab Spring” present a real threat to Europe?* Strategic Impact, No. 50., 1/2014, 32–44.

Besenyő János: *Not the invention of ISIS: Terrorists among immigrants.* Journal of Security and Sustainability Issues (2015), Volume 5, Number 1, 5–20. http://www.academia.edu/16412635/Not_the_invention_of_ISIS_Terrorists_among_immigrants

- Bucsku Enikő – Deák-Bárdos Tamás – Sereg Szabolcs: *A bevándorlás három nézőpontból. Méltányosság* Politikaelemző Központ, 2015. <http://meltanyossag.hu/content/files/A%20bev%C3%A1ndorl%C3%A1s%20h%C3%A1rom%20n%C3%A9z%C5%91pont%C3%B3l%20.pdf>
- Daily Press Briefing by the Office of the Spokesperson for the Secretary-General, 15. January 2015. <http://www.un.org/press/en/2015/db150115>
- Dublin Regulation. <http://www.ecre.org/topics/areas-of-work/protection-in-europe/10-dublin-regulation.html>
- Dublin Regulation II. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:133153>
- Erdei Nikolett – Tuka Ágnes: *Az Európai Unió migrációs politikája napjainkban*. In: *Új népvándorlás. Migráció a 21. században Afrika és Európa között*. (Szerk.: Tarrósy I., Glied V., Keserű D.) Pécs, Publikon Kiadó, 2011, 243–257. http://www.ittvagyunk.eu/application/essay/134_1.pdf
- Göncz Borbála – Lengyel György – Tóth Lilla (szerk.): *Bevándorlók a magyar társadalom tükrében: méltóság, igazságosság és civil integráció*. Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest, 2012. http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/923/1/migracios_kotet_magyar.pdf
- Harmat Árpád Péter: *Demográfiai változások Magyarországon a XVIII. században*. <http://tortenelemklub.com/magyar-toeri/18-szazad-19-szazad-eleje/48-demografiai-valtozasok-magyarorszag-a-xviii-szazadban-tanulmany>
- Harmat Árpád Péter: *Migrációk a történelemben*. <http://tortenelemcikkek.hu/node/535>
- Hunyadi Zsolt: *A Német Lovagrend a Barcaságban: régi nézetek, új megfontolások*. In: *II. András és Székesfehérvár*. Székesfehérvári Egyházmegyei Múzeum, 2012, 116–128.
- Immigration and Islam in Europe. <http://www.euro-islam.info/key-issues/immigration/>
- Kézikönyv a menekült státusz meghatározására szolgáló eljárásról és az azzal kapcsolatos követelményekről, a menekültek helyzetéről szóló 1951. évi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv alapján. http://helsinki.hu/wp-content/uploads/UNHCR_Kezikonyv.pdf
- Kiszely István: *A Kárpát-medencébe betelepített és betelepült népcsoportok*. In: *A Magyar nép őstörténete*. Egyetemi tankönyv és tanári segédkönyv. Magyar Ház Kiadó, Budapest, 2001. http://www.kiszely.hu/istvan_dr/015.html
- Magyarország Alaptörvénye. http://www.complex.hu/kzldat/a1100425.htm/a1100425_3.htm
- Migration and migrant population statistics, EUROSTAT. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics&oldid=244940
- Migration in the EU based by Eurostat, 10/6/2015. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/infographics/immigration/migration-in-eu-infographic_en.pdf
- Pálóczy Horváth András: *Nomád népek a kelet-európai steppén és a középkori Magyarországon*. In: Havassy Péter: *Zúduló sasok. Új honfoglalók – besenyők, kunok, jászok – a középkori Alföldön és a Mezőföldön*. Erkel Ferenc Múzeum, Gyula, 1996, 13–17.
- Regulation (EU) No 604/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:180:0031:0059:EN:PDF>
- Dr. Rítecz György: *Terrorizmus és/vagy bevándorlás, avagy mit mutatnak a számok? Migráció és Társadalom*, 2015/1. <http://migracioestarsadalom.hu/20151/terrorizmus-%C3%A9svagy-bev%C3%A1ndorl%C3%A1s-avagy-mit-mutatnak-sz%C3%A1mok>
- Schwab, Sabine: *European migrant crisis in numbers: The figures reveal some startling truths*. International Business Times, August 15, 2015. <http://www.ibtimes.co.uk/european-migrant-crisis-numbers-figures-reveal-some-startling-truths-1515558>
- Serdült Viktória: *Gazdasági lehet, illegális nem. Mi az?* Origo.hu, 2015. 01. 23. <http://www.origo.hu/itthon/20150122-illegalis-bevandorlo-nem-letezik.html>

- Serdült Viktória – Micskei Lajos: *Így keveri Orbán Viktor a bevándorlókat a menekültekkel*. Origo, 2015. 05. 21. <http://aktiv.origo.hu/itthon/20150520-orban-viktor-bevandorlas-europai-unio-menekult-illegalis-bevandoorlo.html>
- Szent István király intelmei Imre herceghez. <http://mek.oszk.hu/00200/00249/00249.htm>
- Tájékoztató az EUODAC rendszerről. Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság. <http://www.naih.hu/eurodac-rendszer.html>
- The Code of Hammurabi (translated by L. W. King). <http://avalon.law.yale.edu/ancient/hamframe.asp>
- The Schengen area and cooperation. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:133020>
- War's Human Cost. UNHCR Global Trends Report 2013. <http://www.unhcr.org/5399a14f9.html>
- World at War. UNHCR Global Trends, Forced Displacement in 2014. <http://unhcr.org/556725e69.html>
- Worldwide displacement hits all-time high as war and persecution increase. News Stories, 18 June 2015. <http://www.unhcr.org/558193896.html>